

Gmina Trzebiatów

***„Skąd mamy pieniądze
i na co je wydajemy?”***

Trzebiatów 2023

Każda rodzina, instytucja, przedsiębiorstwo ma określone dochody i wydatki, pochodzą one z różnych źródeł i mają różne przeznaczenie. Zarówno w budżecie domowym czy też przedsiębiorstwa trzeba wiedzieć, czy nasze dochody pozwalają na dokonanie określonych zakupów. Podobnie rzecz się ma z budżetem gminy.

Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 poz. 40, z późn. zm.) definiuje ją jako wspólnotę samorządową tworzoną z mocy prawa przez wszystkich obywateli zamieszkujących określone terytorium. Istotą samorządu jest, że za pośrednictwem swoich przedstawicieli zarządza sprawami publicznymi. Kadencja rady gminy trwa pięć lat, licząc od dnia wyboru. Jej uchwały zapadają większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa w danym okresie stanowi inaczej.

Głównym aktem, który określa przepisy prawa dotyczącego finansów publicznych, jest ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.) Do podstawowych pojęć występujących w finansach publicznych należą dochody i wydatki oraz przychody i rozchody.

Budżet jednostki samorządu terytorialnego stanowi podstawę gospodarki finansowej w danym roku budżetowym, jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów. Budżet gminy uchwalany jest w formie uchwały budżetowej i stanowi podstawę gospodarki finansowej gminy. Na jego podstawie gmina prowadzi swoją gospodarkę finansową w sposób jawny i samodzielny.

Inicjatywa w sprawie sporządzenia projektu uchwały budżetowej przysługuje wyłącznie zarządowi jednostki samorządu terytorialnego przez co w gminie rozumie się Burmistrza. Zarząd sporządza i przedkłada projekt uchwały budżetowej organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego, którym jest Rada Gminy oraz Regionalnej Izbie Obrachunkowej celem zaopiniowania do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

Opinię regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały zarząd przed uchwaleniem budżetu jest zobowiązany przedstawić organowi stanowiącemu. Uchwałę budżetową podejmuje się przed rozpoczęciem roku budżetowego, w szczególnie uzasadnionych przypadkach nie później niż do dnia 31 stycznia roku budżetowego. Do czasu podjęcia uchwały budżetowej podstawą gospodarki finansowej jest projekt .Budżet jednostki wykonuje zarząd. W terminie 21 dni od dnia podjęcia uchwały budżetowej zarząd przekazuje podległym jednostkom informacje o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków tych jednostek oraz wysokości dotacji i wpłat do budżetu.

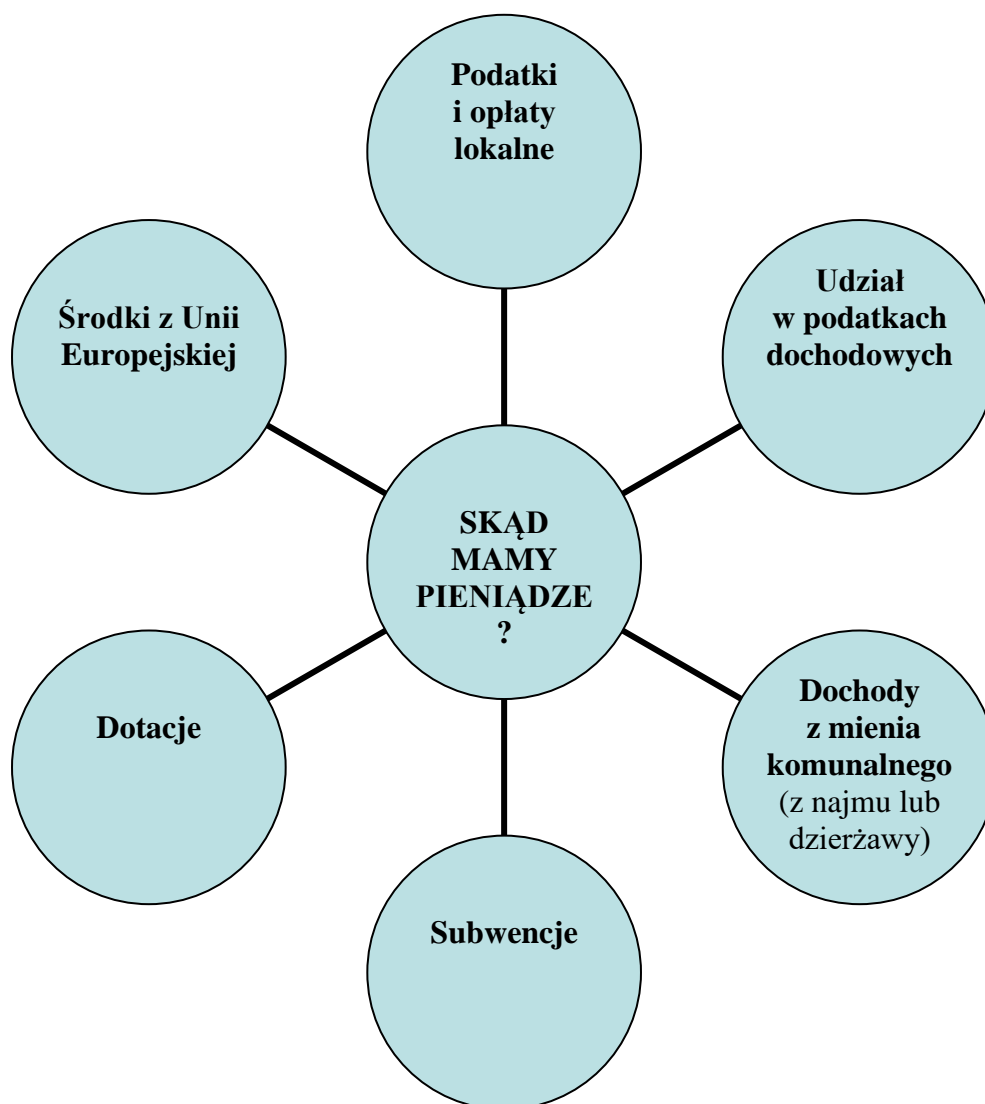
Dodatnia różnica między dochodami publicznymi, a wydatkami publicznymi, ustalona dla okresu rozliczeniowego, stanowi nadwyżkę sektora finansów publicznych, zaś ujemna różnica jest deficytem sektora finansów publicznych, co przedstawia poniższy schemat.

DOCHODY I PRZYCHODY

(m.in. kredyty i pożyczki; papiery wartościowe (obligacje komunalne), których zbywalność jest ograniczona; wolne środki jako nadwyżka środków na rachunku bankowym z lat ubiegłych) muszą być co najmniej równe **WYDATKOM I ROZCHODOM** (spłaty pożyczek, kredytów i wykup obligacji)

Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia organowi stanowiącemu w terminie do 31 marca roku następującego po roku budżetowym sprawozdanie z wykonania budżetu, informację o stanie mienia komunalnego, a do 31 maja sprawozdanie finansowe. Po zapoznaniu się z tymi dokumentami oraz opinią regionalnej izby obrachunkowej jak też ze stanowiskiem komisji rewizyjnej, nie później niż do dnia 30 czerwca podejmuje się uchwałę w sprawie absolutorium.

SKĄD MAMY PIENIĄDZE?

Dochody z **podatków i opłat lokalnych** pochodzą m. in z: podatku od nieruchomości, podatku rolnego, leśnego, podatku od środków transportowych, opłaty targowej, miejscowej, prolongacyjnej, za gospodarowanie odpadami, zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

Gminie przysługują wpływy z udziału w obu podatkach dochodowych stanowiących dochód państwa. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych od podatników tego podatku zamieszkających na obszarze gminy wynosiła w 2022 r. - 39,34 %, a podatku dochodowym od osób prawnych – 6,71 %.

Dochody z majątku gminy stanowią m.in. wpływy tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego, wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych i użytkowania wieczystego nieruchomości, wynajem pomieszczeń, wpływy ze zbycia praw majątkowych, a także dochody ze sprzedaży mieszkań lub innych nieruchomości.

Subwencje są bezzwrotną pomocą finansową udzielaną przez państwo i stanowią formę wyrównywania niewystarczających dochodów własnych gminy. Otrzymane z budżetu państwa subwencje to: oświatowa, wyrównawcza i równoważąca.

Dotacja to również bezzwrotna pomoc finansowa, charakteryzująca się tym, że może być wydana wyłącznie na cel , na który została przyznana. Gmina Trzebiatów pozyskuje także **środki z budżetu Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych**. Są to środki pozyskiwane na realizację inwestycji w ramach różnych projektów unijnych.

Liczba mieszkańców stałych na 31.12.2022 r. – 14.706 (źródło: dane z Ref. Spraw Obywatelskich w UM w Trzebiatowie)

Dochody na jednego mieszkańca na dzień 31.12.2022 r. Źródła dochodów:	Dochody w zł na 1 mieszkańca
Podatki i opłaty lokalne	1707
Subwencje	1099
Dotacje	1308
Udział w podatkach dochodowych	901
Dochody z gospodarki mieszkaniowej (w tym sprzedaż nieruchomości)	2045
Wpływy z tytułu pomocy udzielanej pomiędzy jst ; środki z F-szu Przeciwdziałania COVID-19); Śr. na dofinansowanie własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł (KOWR, KZN, Nadleśnictwo, RFIL)	689
Pozostałe dochody	215
OGÓŁEM	7964

Plan budżetu Gminy po stronie dochodów wyniósł 121.291.832,36 zł, a wykonano go na kwotę – 117.114.313,08 zł, tj. w 96,56 %, w tym:

- dochody własne plan 105.752.061,09 zł, wykonanie 101.775.108,43 zł, tj. 96,24 %,
- dotacje na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami plan 15.539.771,27 zł, wykonanie 15.339.204,65 zł, tj. 98,71 %,

DOCHODY WEDŁUG ŹRÓDEŁ POCHODZENIA 2022					
L.p.	Treść	DOCHODY		Wykonanie w %	Udział w dochodach ogółem %
		PLAN	WYKONANIE		
1	Podatki i opłaty lokalne, w tym związane z gosp. odpadami	24.981.346,93	25.101.221,80	100,5%	21,4%
2	Dochody z mienia (w tym z gospodarki mieszkaniowej)	29.194.735,80	30.072.330,53	103,0%	25,7%
3	Udział w podatkach dochodowych	13.248.903,57	13.248.903,09	100,0%	11,3%
4	Dotacje z budżetu państwa na zadania własne, inwestycje, i środki z F-szu Pracy w tym na:	1.742.802,58	1.650.326,10	95,1%	1,4%
	- usługi opiekuńcze	51.540,00	51.540,00		
	- zasiłki stałe i okresowe	656.473,00	641.795,50		
	- utrzymanie OPS	253.987,00	249.999,99		
	- "Posiłek dla potrzebujących"	100.000,00	100.000,00		
	- stypendia, wyprawka szkolna	102.115,00	47.083,01		
	- zadania przedszkolne	429.198,00	429.198,00		
	- zwrot części F-szu Sółckiego za 2021 r	101.502,94	82.722,96		
	- dotacje do wycieczek szkolnych	21.886,64	21.886,64		
	- aktualizacja inwentaryzacji wyrobów azbestowych	14.100,00	14.100,00		
	- 'program- ,"Narodowy Program Czytelnictwa"	12.000,00	12.000,00		
5	Dotacje z budżetu państwa na zadania zlecone, w tym na:	15.539.771,27	15.339.204,65	98,7%	13,1%
	- zwrot akcyzy dla rolników	895.413,59	895.413,59		
	- zadania administracji rządowej, aktualizacja spisu wyborców, spis powszechny	180.622,47	174.712,45		
	-pomoc społeczna (składki na ubezpieczenie zdrowotne, dodatki energia, wynagrodzenie za sprawowanie opieki, specjalistyczne usługi opiekuńcze, dodatki osłonowe)	1.531.892,65	1.472.522,81		

	- rodzina (świadczenia wychowawcze, rodzinne i z funduszu alimentacyjnego, karta Dużej Rodziny, Program "Dobry start" i "Asystent Rodziny", składki na ubezpieczenia zdrowotne)	12.837.565,00	12.705.282,66		
	- zakup podręczników	94.277,56	91.273,14		
6	Dotacje na zadania wg porozumień i umów między jst na realizację zadań własnych bieżących i majątkowych	94.000,00	94.000,00	100,0%	0,1%
	- Utrzymanie ulic powiatowych	94.000,00	94.000,00		
7	Subwencje z budżetu państwa	16.155.712,00	16.155.712,00	100,0%	13,8%
8	Wpływy z tytułu pomocy finansowej udzielanej pomiędzy jst:	51.886,81	51.886,81	100,0%	0,0%
	- WZ dotacja na budowę siłowni plenerowej w Mrzeżynie	21.886,81	21.886,81		
	- Granty sołeckie (Lewice, Roby)	30.000,00	30.000,00		
9	Dotacje celowe otrzymane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i z budżetu państwa, w tym:	2.326.513,88	2.145.321,13	92,2%	1,8%
	- , "Toalety w porcie", "Poprawa warunków bezpieczeństwa w porcie Mrzeżyno"	618.471,00	94.849,63		
	- "Budowa oczyszczalni ścieków w Goł. Pom."	223.359,88	595.449,12		
	- Projekt "Mury obronne"	384.704,00	384.705,22		
	- Projekt "Granty PPGR"	620.100,00	590.438,16		
	- Projekt "Cyfrowa Gmina"	479.879,00	479.879,00		
10	Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych:	28.041,34	24.590,40	87,7%	0,0%
	- WFOŚiGW - usuwanie azbestu	10.641,34	7.190,40		
	- WFOŚiGW - barszcz Sosnowskiego	17.400,00	17.400,00		
11	Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin, pozyskane z innych źródeł	3.948.165,15	2.244.665,15	56,9%	1,9%
	Rządowy F-sz Inwestycji Lokalnych (Pocztowa - Lipowa)	1.000.000,00	0,00		
	F-sz Dróg Samorządowych - Droga w Goł. Pom.	703.500,00	0,00		
	KOWR - środki na drogę w Trzebuszu	490.334,35	490.334,35		

	Spół. Inicjatywa Mieszkaniowa KZN zachodniopomorskie	1.754.330,80	1.754.330,80		
12	Środki z F-szu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań zw. z przeciwdziałaniem COVID 19 : pr. Dodatek dla podmiotów wrażliwych, Zadania zw. z UKRAINĄ; dodatek węglowy i dla gospodarstw domowych; Oczyszczalnia Sadlno; zjazd techniczny i szalek w Mrzeżynie	9.367.518,87	7.830.458,87	83,6%	6,7%
13	Pozostałe dochody	4.612.434,16	3.155.692,55	68,3%	2,7%
	Razem	121.291.832,36	117.114.313,08	96,6%	100,0%

Powyższe dane obrazują, że największymi dochodami budżetu gminnego są dochody z mienia gminnego stanowiące 25,7% ogółu dochodów, drugą co do wielkości pozycją generującą dochody gminy są podatki i opłaty lokalne, w tym związane z gospodarowaniem odpadami, stanowiące 21,4% ogółu dochodów roku 2022 natomiast pozycja trzecia to subwencje z budżetu państwa stanowiące 13,8% ogółu dochodów.

Ogółem plan przychodów budżetu 2022 r. wyniósł 11.521.178,07 zł, a wykonano na kwotę 16.734.130,46 zł: z tego kwota 13.260.679,82 zł to inne źródła -wolne środki; kwota 3.471.974,64 zł – przychody jst z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikające z rozliczenia dochodów i wydatków, nimi finansowanych związanych ze szczegółowymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach; kwota 1.476,00 zł to spłaty pożyczek udzielonych z Gminnego Funduszu Remontowego.

NA CO WYDAJEMY PIENIĄDZE?

Zgromadzone dochody Gmina przeznacza na wydatki bieżące i wydatki majątkowe (inwestycyjne).

Wydatki bieżące służą zaspokojeniu bieżących potrzeb mieszkańców w zakresie edukacji, pomocy społecznej, rodziny, gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, gospodarki odpadami, bezpieczeństwa, utrzymania ulic miejskich, utrzymania dróg na wsiach, realizacji zadań funduszu sołeckiego itp. **Wydatki majątkowe** ponoszone są na inwestycje i służą rozwojowi Gminy.

WYDATKI

Budżet po stronie wydatków został wykonany w 78,60 %. Plan na kwotę 130.313.010,43 zł wykonano w kwocie 102.424.040,54 zł.

Wydatki na zadania własne wyniosły 87.084.835,89 zł, na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami – 15.339.204,65 zł

Z budżetu wydatkowano na:

- zadania majątkowe – kwotę 17.928.222,98 zł, tj. 17,50 % ogólnej kwoty wydatków,
- zadania bieżące Gminy – kwotę 84.495.817,56 zł, tj. 82,50 %.

Wydatki na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej, strukturę wykonania oraz ich procentowy udział w ogólnych wydatkach budżetu gminy przedstawia poniższa tabela:

Dział	Rodzaj wydatków	Plan	Wykonanie	Struktura wykonania	Udział w wydatkach ogółem %
010	Rolnictwo i łowiectwo	2.798.413,59	1.131.178,87	40,42%	1,10%
400	Wytwarzanie i zaopatrywanie w en. el., gaz i wodę	800.527,89	307.148,49	38,37%	0,30%
600	Transport	11.673.303,57	7.144.329,14	61,20%	6,98%
630	Turystyka	2.680.000,00	1.921.537,79	71,70%	1,88%
700	Gospodarka mieszkaniowa	7.213.668,48	6.577.197,39	91,18%	6,42%
710	Działalność usługowa	804.920,00	721.138,78	89,59%	0,70%
720	Informatyka	1.099.979,00	624.435,36	56,77%	0,61%
750/751	Admin. publiczna/ Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	10.729.526,47	9.626.329,90	89,72%	9,40%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona p/poż.	2.969.361,48	2.717.516,50	91,52%	2,65%
757	Obsługa długu publicznego	352.500,00	340.420,80	96,57%	0,33%
758	Różne rozliczenia	1.314.175,62	0,00	0,00%	0,00%
801/854	Oświata i wychowanie/Edukacyjna Opieka Wychowawcza	27.862.968,48	25.433.893,73	91,28%	24,83%
851	Ochrona zdrowia	681.463,39	553.977,70	81,29%	0,54%

852/855	Pomoc społeczna/ Rodzina	22.929.501,01	21.084.564,69	91,95%	20,59%
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6.238.092,40	5.408.559,18	86,70%	5,28%
900	Gosp. komun. i ochr. Środowiska	11.982.964,57	11.393.152,30	95,08%	11,12%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	13.963.509,46	4.029.391,77	28,86%	3,93%
926	Kultura fizyczna	4.218.135,02	3.409.268,15	80,82%	3,33%
	OGÓŁEM	130.313.010,43	102.424.040,54	78,60%	100,00%

Z powyższych wyliczeń wynika, że Gmina z ogółu wydatków budżetu w 2022 r. najwięcej wydatkowała na:

1. „Oświatę i wychowanie” oraz „Edukacyjną opiekę wychowawczą” (dział 801 i 854) – 25 %.
2. „Pomoc społeczną” i „Rodzinę” (dział 852 i 855) – 21 %
3. „Gospodarkę komunalną i ochronę środowiska” (dział 900) – 11 %

Wydatki na jednego mieszkańca na dzień 31.12.2022 r. Wydatki wg działów	Wydatki w zł na 1 mieszkańca
Oświata i wychowanie	1729
Rolnictwo i łowiectwo	77
Pomoc społeczna; Rodzina i Ochrona zdrowia; Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1838
Administracja	655
Transport i łączność	486
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	775
Kultura fizyczna	232
Gospodarka mieszkaniowa	447
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	185
Turystyka	131
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	274
Pozostałe wydatki	136
Ogółem	6965

Wykonanie rozchodów na dzień 31 grudnia 2022 r. wyniosło 2.500.000 zł. Rozchody przeznaczono na spłatę rat pożyczek zaciągniętych w latach poprzednich, wykup obligacji.

Mieszkańcy gminy wyrażają swoją wolę w głosowaniu powszechnym (wybory i referendum) lub za pośrednictwem organów gminy (Burmistrza). Działalność organów jest jawna. Obywatele mają prawo otrzymywania informacji, wstępu na sesje Rady Miejskiej i posiedzenia jej komisji, a także wglądu do protokołów z posiedzeń organów gminy i komisji Rady Miejskiej.